Magnus Heinason - Túrfrágreiðing
Yvirlitstrolingar. Túrur nr. 1606
Tíðarskeið 02-16/03 2016

Fólk frá HAV.: Jens Arni Thomassen, Mourits Mohr Joensen, Regin Kristiansen og Jákup Reinert.

Ábyrgd: Jákup Reinert, ið eisini var toktleiðari.

Endamál: Hetta var annar túrurin av vár-yvirlitstrolingunum í ár. Høvuðsendamálið við hesum túrum er at fáa til vega tilfar, ið skal nýtast í stovnsmetingunum av toski, hýsu og upsa, t.e. veiða í vekt og í tali, longdarbýti, vektbýti, aldursbýti, kynsbýti og kynsbúning av nevndu sløgum. Umframt skal vekt, tal og longdarbýti skrásetast fyri øll fiskasløg, ið verða veidd, og nytruprøvar skulu eisini takast av øðrum sløgum. Eisini skulu magakanningar gerast serliga av toski, hýsu og upsa.

Reiðskapur: 116 fóts kassatrol við 40 mm meskum í posanum. Steinshamn lemmar. Breitlar 60 og 120 m.

Kanningarøki: Trolstøðirnar eru lagdar kring allan Landgrunnin grynri enn 500 m, sí mynd 1. Hetta eru støðir, ið eru tiknar á báðum túrunum í vár, t.e. bæði á seinasta túri (1604) og á hesum túrinum (1606).

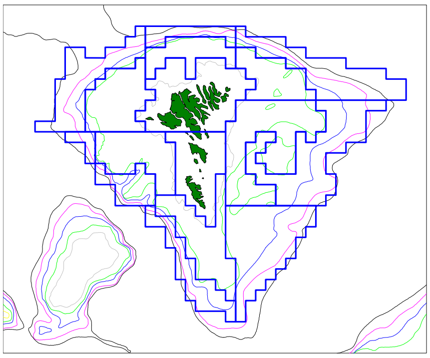

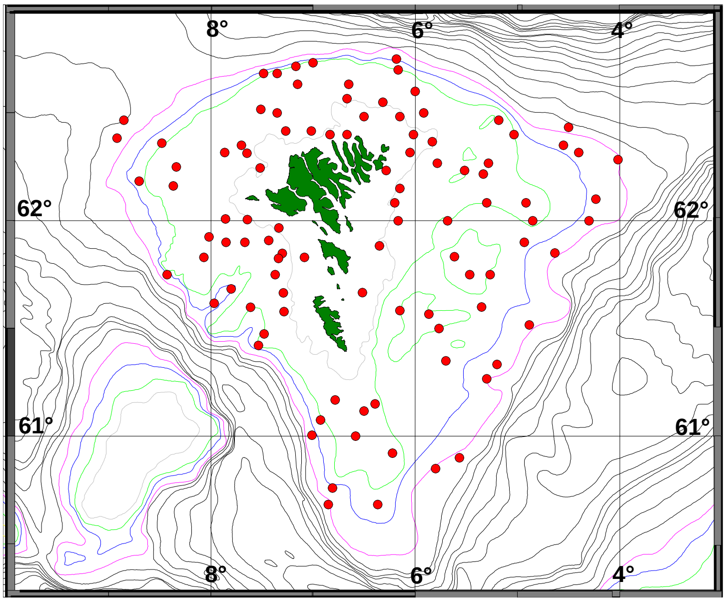

Mynd 1. Yvirlitstrolingar á vári við Magnusi Heinasyni. Landgrunnurin er býttur upp í 15 øki (myndin til vinstru). Ávíst tal á støðum verður tikið í hvørjum øki, tilsamans 100 støðir fyri allan Landgrunnin. Somu støðir verða tiknar á hvørjum ári.

Um túrin: Farið varð av Havnini hóskvøldið 3. mars kl. 21^{20}. Av teimum íalt 100 trolstøðunum, ið verða tiknar á yvirlitstrolingunum á vári, vórðu 65 støðir tiknar fyrra

túrin; sostatt vóru 35 støðir eftir at taka á hesum túrinum. Tær lógu sunnan- og vestanfyri. Byrjað varð at fiska fríggjamorgunin 4. mars kl. 06^{40} á eini støð eystarlaga á Munkagrunninum. Veðrið var yvirhøvur gott á túrinum, og tað eydnaðist at taka tær 35 ætlaðu støðirnar í góðari tíð. Túrurin gekk væl, men uttan trupulleikar var túrurin tó ikki; m.a. fekk Magnus Heinason restir av einum troli um skrúvuna á Munkagrunninum. Roynt var at fáa trolið at loysna av aftur, men tá tað ikki gekk, varð siglt á Tvøroyri, har fólk frá Brymli fór niður at skera netið av; tað eydnaðist væl. Eftir hetta varð hildið suður aftur á Munkagrunnin, og túrurin kundi halda fram. 10. mars varð seinasta støðin tikin, og hildið varð so inn á Havnina, har vit komu kl. 17^{50}. Yvirlitstrolingarnar á Landgrunninum á vári í 2016 vóru við hesum loknar.

Prøvataking: Veiðan varð viðgjørd sambært sýnishandbókini og kanningarætlanini, og eitt yvirlit yvir tal á nytru- og magaprøvum á hesum túrinum sæst í talvu 1 aftast í frágreiðingini. Samstundis sum nytrur vórðu tiknar, varð eisini skrásett longd, vekt, kyn og búningarstig, og regluliga vórðu magar av toski, hýsu og upsa tiknir og kannaðir umborð.

Eyka uppgáva: Fyri báðar túrarnar í vár skuldu tilsamans umleið 100 prøvar takast av gulllaksi til genetiskar kanningar; á hesum túrinum vórðu tiknir 35 prøvar.

Nær verða prøvarnir upparbeiddir: Ynskiligt er, at nytrurnar skulu vera lisnar, og øll data løgd inn í databasu sum skjótast, helst áðrenn 12. apríl.

Fyribils úrslit: Ikki fyrr enn nytrurnar eru lisnar, og øll data frá túrunum eru løgd í basu, ber til at siga nakað nágreiniligt um úrslitini av yvirlitstrolingunum á vári í ár, men nøkur ávegis úrslit skulu takast fram. Talva 1 aftast í frágreiðingini vísir yvirlit yvir veiðuna av teimum ymsu sløgunum á hesum túrinum; her skal verða gjørt vart við, at í mun til onnur ár er roynd gjørd at skráseta alt, ið varð veitt, bæði fisk, ryggleys dýr og annað, ið ikki var livandi (sí frágreiðingina til túr 1604). 37 fiskasløg vórðu veidd tilsamans (í mun til 32 í fjør á líka nógvum støðum). Mest varð fingið av upsa, og síðani komu ávikavist toskur, hýsa og lítli kongafiskur.

Størsti denturin á hesum túrum verður lagdur á tosk, hýsu og upsa; men eisini fyri onnur sløg fæst ein ábending um, hvussu nógv er til. Á myndunum 2-7 sæst veiða upp á roynd frá báðum yvirlitstrolingunum á vári (kg/tíma) fyri nøkur úrvald fiskasløg. Veiða upp á roynd verður vanliga nýtt sum eitt mát fyri, hvussu stórir stovnarnir eru í vekt. Tølini fyri t.d. upsa skulu tó takast við stórum fyrivarni, tí slíkar yvirlitstrolingar vísa seg at vera rættuliga óneyvar fyri upsa; hetta skyldast m.a., at upsi ofta gongur í torvum. Verður rakt í eina torvu, so fæst nógv, annars fæst lítið, og úrslitið sigur tí ikki so nógv um, hvussu nógv er til í øllum økinum. Nakað tað sama ger seg galdandi fyri tosk í gýtingartíðini, sum er í mars. Tá savnast hann ofta og stendur tættur í smáum økjum. Verður tóvað á tílíkum økjum, fæst nógv, uttan at tað neyðturviliga merkir, at stovnurin er stórur.
Eftir hesum úrslitum vaks hvítingsbróðir nógv í 4 ár herfyri, minkaði munandi aftur næstu 2 árini, vaks so í 2 ár, men veiðan seinastu 2 árini hevur verið væl minni enn tað; hóast tað tykist stovnurin at vera hampuliga væl fyri. Lítið hevur verið at fingið av svartkjafti í fleiri ár, men nú sær betri út, serliga tí at væl meira hevur verið at fingið av smáttfallandi fiski, sum merkir, at tilgongdin er batnað. Lítli kongafiskur og gulllaksur tykjast at vera støðugir (Mynd 2).

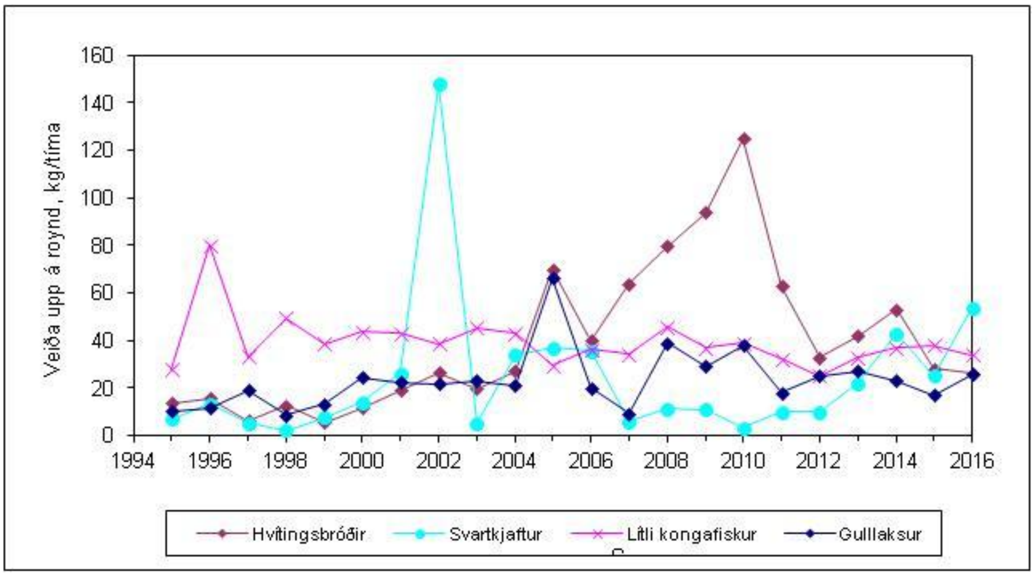

Mynd 2. Veiða upp á roynd fyri úrvald fiskasløg frá yvirlitstrolingunum á vári.

Longa tykist væl fyri, hóast minni varð fingið í ár samanborið við í fjør. Brosma er eftir hesum at døma í minking; stóri kongafiskur hevur verið støðugur á einum lágum støði í fleiri ár, men seinastu 2 árini hava verið nakað frægari (Mynd 3). Av flatfiski tykist reyðsprøka at vera væl fyri, tunga hevur verið støðug seinastu mongu árini, meðan sera lítið hevur verið at fingið av kalva seinastu seks árini (Mynd 4); havtaska hevur verið sera støðug í fleiri ár.

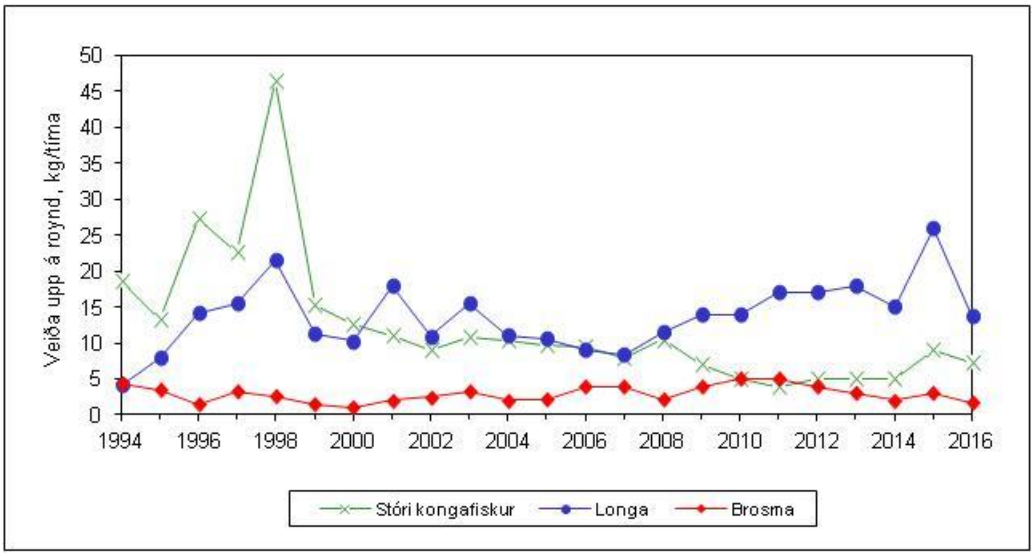

Mynd 3. Veiða upp á roynd fyri úrvald fiskasløg frá yvirlitstrolingunum á vári.

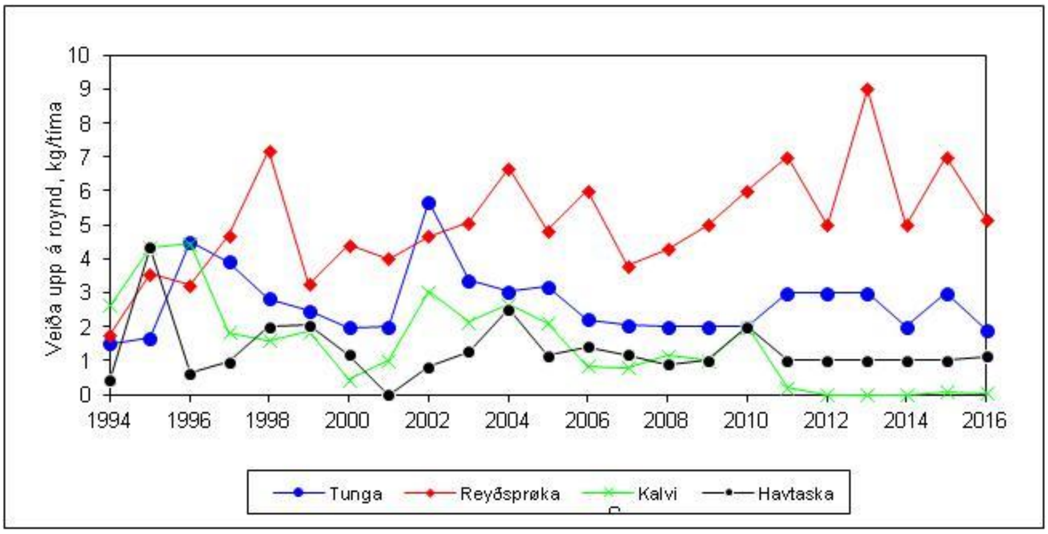

Mynd 4. Veiða upp á roynd fyri úrvald fiskasløg frá yvirlitstrolingunum á vári.

<u>Toskur, hýsa og upsi</u>. Við tí stóru roynd, ið er undir Føroyum, vil tilgongdin av ungfiski tey einstøku árini í stóran mun gera av, hvussu stórir stovnarnir eru. Av tí sama er stórur partur av stovnunum ungur fiskur. Og bæði stovnur og veiða vilja vera skiftandi ár undan ári, tí tilgongdin er skiftandi. Seinastu nógvu árini hevur náttúran verið kørg, og hevur hetta ávirkað tilgongdina av toski og hýsu serliga nógv. Vektin á einstøku fiskunum hevur sjálvandi eisini týdning fyri, hvussu stór stovnsvektin er. Í ár vóru bæði toskur, hýsa og upsi um miðal í holdum.

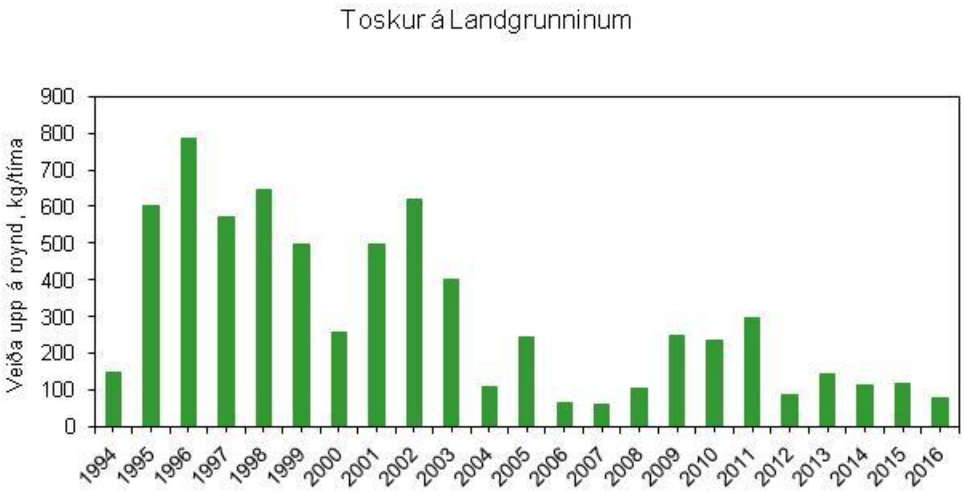

Mynd 5. Veiða upp á roynd fyri tosk frá yvirlitstrolingunum á vári.

Á mynd 5 sæst, hvussu skjótt toskastovnurin kom fyri seg aftur eftir tey sera vánaligu kreppuárini, og var orsøkin teir sera góðu árgangirnir frá 1992 og 1993. Eisini hýsa vaks skjótt (Mynd 3), og var tað her 1993- og 1994-árgangirnir, ið skaraðu framúr. Góð tilgongd fekk síðan toska-, hýsu- og upsastovnarnar at vaksa, men frá 2002 minkaði toskastovnurin nógv til søguliga lág virði. Síðan 2007 vaks toskastovnurin aftur vegna hampuliga góða tilgongd, men seinastu fimm árini er lítið fingið. Ikki fyrr enn nytrurnar eru lisnar um einar tvær vikur, kann aldursbýtið í stovninum verða roknað, so at m.a. støddin á nýggjum árgangum kann verða mett. Fyribils tykist tilgongdin av toski at vera lítil seinastu árini.

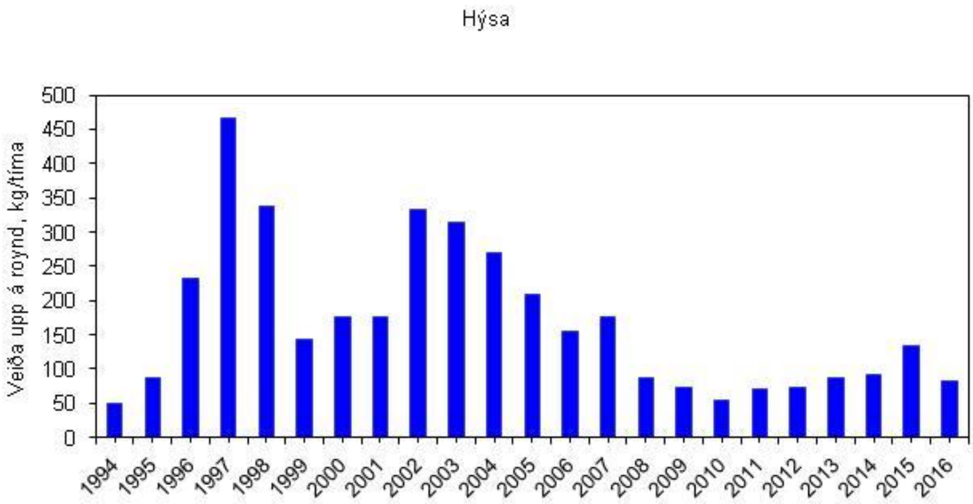

Mynd 6. Veiða upp á roynd fyri hýsu frá yvirlitstrolingunum á vári.

Fyri hýsu er veiðan upp á roynd støðugt minkað síðan 2002, og var úrslitið í 2010 á leið tað í 1994 (Mynd 6); størsta orsøkin til hesa minking stavar helst frá vánaligari tilgongd í nógv ár. Síðan 2011 hómast ein lítil bati, ið serliga stavar frá batnandi tilgongd. Úrslitið í ár var lakari enn í fjør, men rættiliga nógv ársgomul hýsa varð fingin, og hetta kundi verið ábending um, at árgangurin frá 2015 er størri enn leingi sæð, og at hann kann gerast eitt munagott íkast til ein søguliga lítlan stovn. Ein fortreyt fyri hesum er tó, at hann fær mest møguligan frið til at vaksa og búnast.

Havandi í huga ta stóru óvissu við slíkum kanningum av upsa, so er ein varislig niðurstøða helst, at upsastovnurin er nakað minni enn miðal fyri tíðarskeiðið 2002-2009, men hann er ikki illa fyri (Mynd 7).

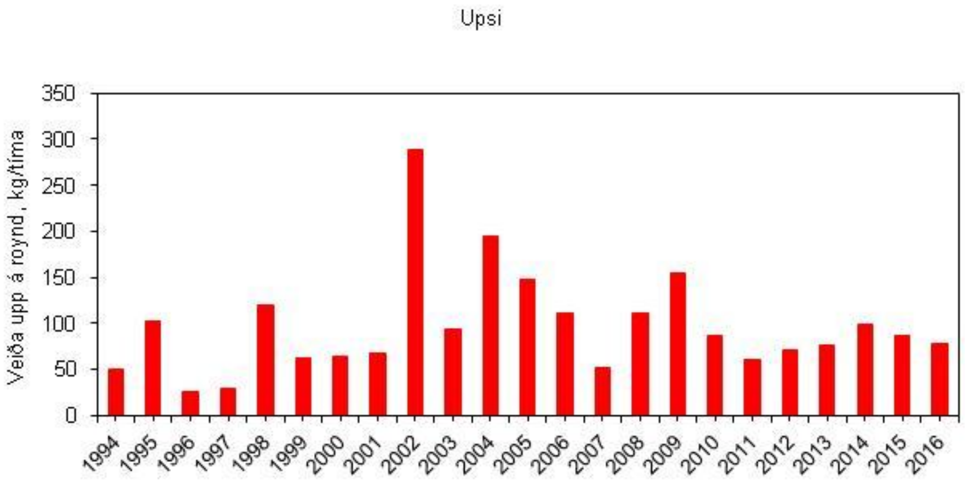

Mynd 7. Veiða upp á roynd fyri upsa frá yvirlitstrolingunum á vári.

.

23. mars 2016 *Jákup Reinert*

Talva 1. Yvirlit yvir veiðu, nytrur og magar pr. slag á túri 1606, 35 støðir íalt.

Fiskaslag	Veiða, kg	Nytrur, tal	Magar, tal
Upsi	4428.193	318	52
Toskur	3861.960	329	78
Hýsa	2688.969	301	75
Lítli kongafiskur	612.346		
Havmús	374.806		
Svartkjaftur	337.445	10	
Gulllaksur	335.849	35	
Longa	264.675	30	
Reyðsprøka	262.794		
Hvítingsbróðir	248.608		
Stóri kongafiskur	149.903		
Hvítingur	84.449		
Trantkongafiskur	78.185		
Geodia sp.	77.511		
Knurrhani	67.646		
Havtaska	53.190		
Sandsprøka	48.033		
Tunga	46.824		
Rognkelsi	43.959		
Kjaftsvarti kongafiskur	33.487		
Brosma	29.830	9	
Búksvarti hávur	29.107		
Lítlabrosma	28.861		
Gamal fiskur	28.197		
Lálla	26.742		
Glaskvoysa	19.091		
Blálonga	18.850	8	
Mathøgguslokkur	15.457		
Korkalitt igurker	14.030		
Streymsild	13.870		
Svartkalvi	9.665		
Cnidaria	9.061		
Lýrur	8.370		
Skøta	7.240		
Krossfiskur	5.065		
Lýsingur	5.035	1	
Skrambul	4.701		
Hvassasprek	3.978		
Igulker	2.471		
Silvurmurtur	2.446		
Trælsrassur	2.107		
Øða	2.102		
Hummari	1.790		
Kalvi	1.750		
Øða (deyð)	1.093		
Sild	0.933	1	
Soppur	0.779		
Rossamakrelur	0.545		
Gágga	0.541		
Gágga (deyð)	0.344		
Steinar (<20 cm)	0.267		
Trøllakrabbi	0.254		
Sjósól	0.143		
Gummi	0.135		
Trøllahummari	0.105		
Kúpuskel (deyð)	0.098		
Gággukrabbi	0.088		
Jákupsskel	0.086		
Kryttlingur	0.067		
Jákupsskel (deyð)	0.052		
Nebbasild	0.048		
Skeljadýr	0.017		